

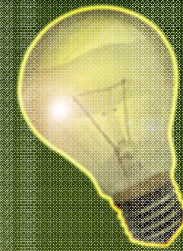

AI DYNOL YW PLANT?

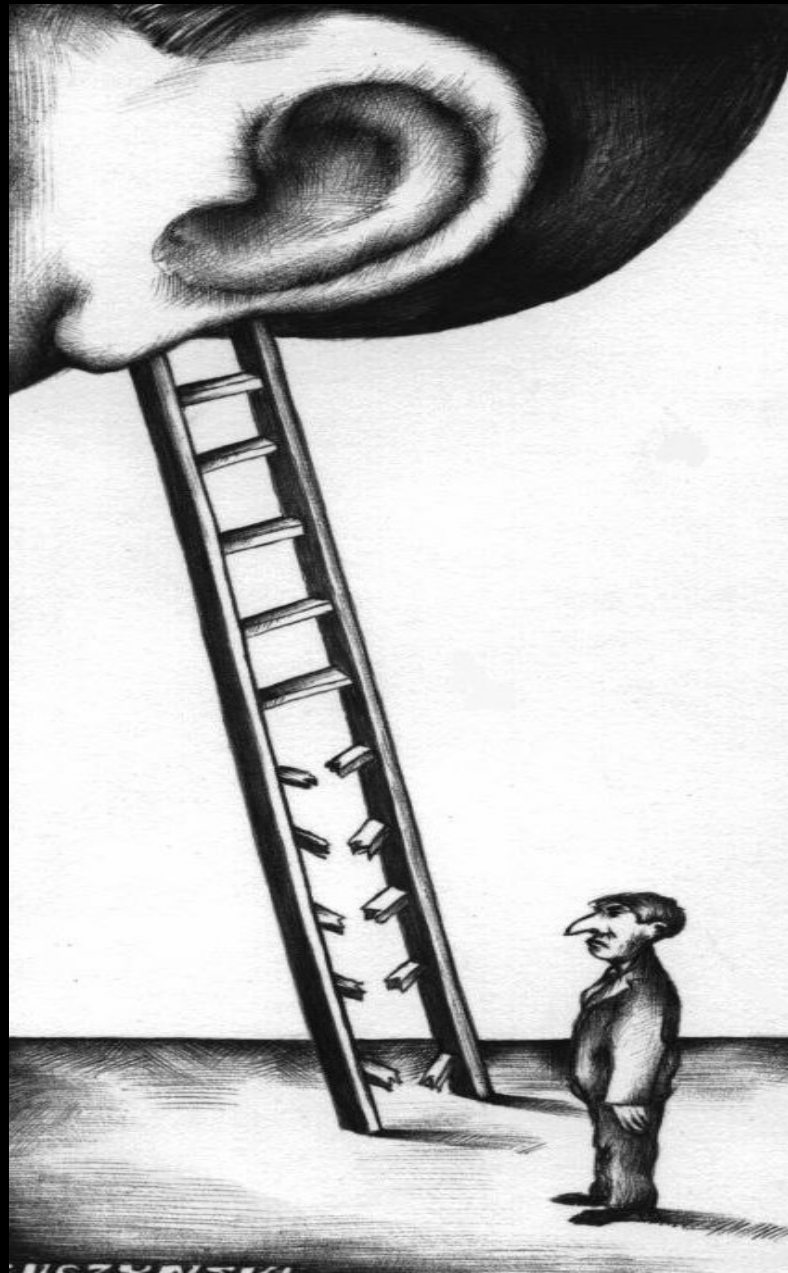
COSB GORFFOROL
FEL MATER HAWLIAU DYNOL

Dr Jocelyne A. Scutt
Bargyfreithiwr a Chyfreithiwr Hawliau Dynol
Uwch Gymrawd ac Athro Gwadd
Prifysgol Buckingham

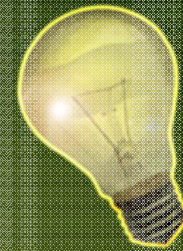
AI DYNOL YW PLANT?

Y prawf ar ein cyfer ni heddiw, yw pa fath o fyd mae cymdeithas foesol yn ei ddarparu i blant fyw ynddo, y funud hon, yn gyhoeddus ac yn breifat.

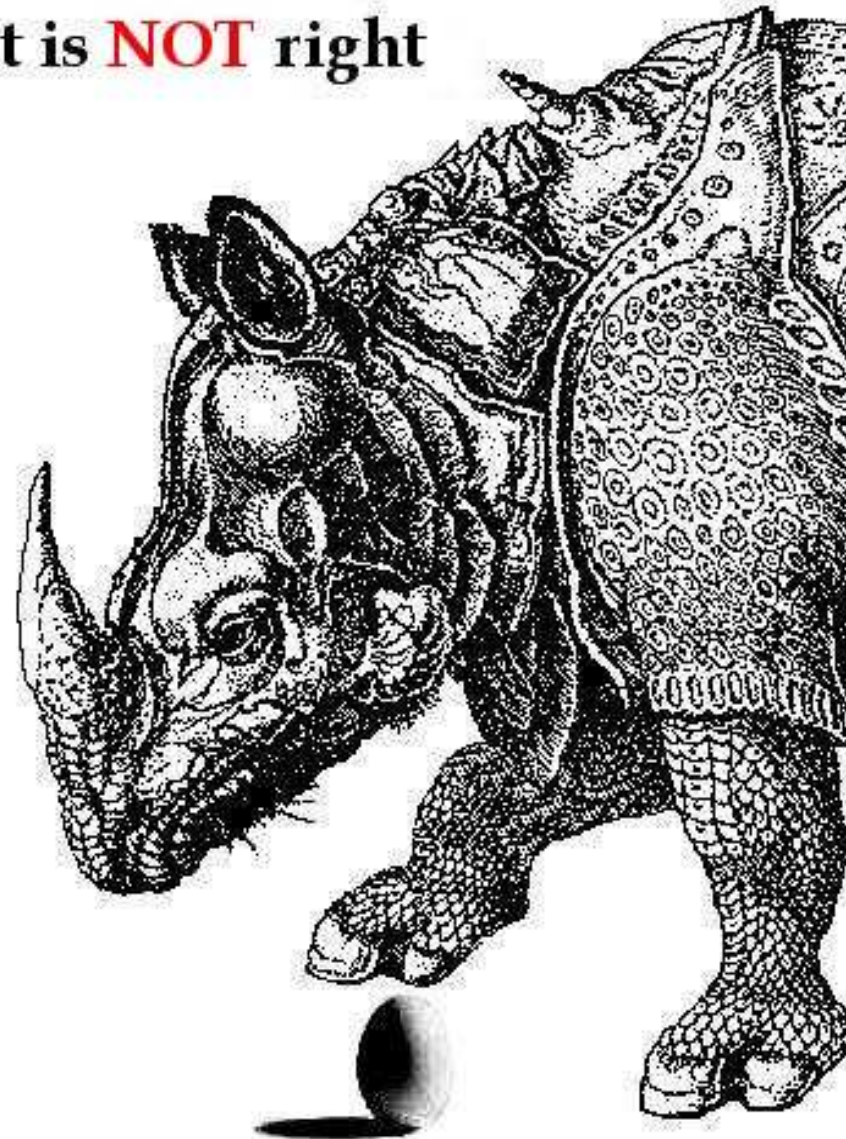

AI DYNOL YW PLANT?

Allwn ni fel cymdeithas
foesol dderbyn yr hyn a
wneir i blant yn breifat na
allwn gefnogi ei wneud yn
gyhoeddus neu'n breifat
i'r rhai sy'n dianc drwy
wneud dim mwy na thyfu i
fyny.

might is **NOT** right

Anti-Discrimination Commission Tasmania, Annual Report 2002-2003

AI DYNOL YW PLANT?

Ymgyrchoedd dros hawliau dynol yn 18^{fed} a'r 19^{eg} ganrif

- Yn galw am 'gyfle cyfartal' yn seiliedig ar statws, priodoleddau, hunaniaeth
- Y nod oedd rhoi diwedd ar wahaniaethu
- Cefnogi gwahaniaethu tra'n ei gondemnio
- Coleddu nod bwriadol, di-flewyn-ar-dafod yn aml i roi lle i wahaniaethu
  - 'Etholfraint gyffredinol' – dim croeso i fenywod
  - Rhoi terfyn ar gaethwasiaeth ac anghydraddoldeb hiliol – dim croeso i fenywod
  - Pleidlais i fenywod – gwahaniaethu ar sail eiddo, statws priodasol ac oedran

Celfwaith gan Waldemar Bucyński

AI DYNOL YW PLANT?

Ymgyrchoedd hawliau dynol yr 20fed ganrif yn gwahaniaethu o ran hawliau

- Mudiad Hawliau Sifil y 1960au – ‘rhyw’ i drechu cynnig
- 1920au – oedran fel rhwystr i bleidleisio
- **Qualification of Women Act** 1918 (DU) – 30 mlynedd
- **Equal Franchise Act** 1928 (DU) – 21 mlynedd
- 21 oed – hawliau pleidleisio hyd y 1970au
- 1970au – Y DU, UDA ac Awstralia yn gostwng yr oedran i 18 oed, ddeng mlynedd ar hugain ar ôl i Tsiecoslofacia roi’r hawl i bobl ifanc 18 oed bleidleisio (1946), ac eraill yn ystod y 1960au
- Awstria, Brasil, Ecwador, Hwngari, Nicaragua, Norwy, Slofenia – hawl i bleidleisio yn 16 oed
- Refferendwm yr Alban yn cynnwys pleidleiswyr 16 oed
- ‘Lower the Voting Age to 16: Pros and Cons, **International Business Times**, <http://www.ibtimes.com/articles/148691/20110519/lower-the-voting-age-to-16-pros-and-cons.htm> (cyrchwyd 19 Awst 2011)

Llun gan Waldemar Buczynski

AI DYNOL YW PLANT?

Cyfamodau, Confensiynau a Chytuniadau Rhyngwladol heddiw - hil/ethnigrwydd

- anabledd
- rhyw/rhywedd
- hawliau sifil a gwleidyddol
- mwy.

Confensiwn ar Hawliau'r Plentyn – mynd i'r afael â babanod, plant, ieuenctid yn benodol

Ond nid yw'n/ni ddylai eithrio plant rhag cael eu hamddiffyn dan ddeddf ryngwladol

Neu rhaid cynnwys 'oedran', 'baban', 'plentyn', 'ieuenctid'

Yw babanod, plant ac ieuentid 'dynol' o fewn telerau cyffredinol deddfau hawliau dynol?

The power NOT to discriminate

Anti-Discrimination Commission, Tasmania, Phone 61 3 6224 4905

AI DYNOL YW PLANT?

Cynsail – Ai dynol yw menywod?

Menywod fel '*Non-Persons*'

- Sophia Jex-Blake a Chwe Arall 1860au
Tŷ'r Arglwyddi yn Lloegr
- Edith Haynes 1906
Goruchaf Lys Gorllewin Awstralia
- Miss (Gwyneth) Bebb 1914
Tŷ'r Arglwyddi yn Lloegr

AI DYNOL YW PLANT?

Miss (Gwyneth) Bebb –

- Fel Edith Haynes, sengl
- Gwraig briod yn hytrach na gwraig sengl
- Nid menywod priod na sengl= ‘personau’
- *Sex Disqualification (Removal) Act 1919 (DU)*
- A oedd menywod felly’n derbyn nad oedd/yw menywod yn ‘bersonau’?
- A oedd menywod felly’n derbyn statws dynol ‘ail ddosbarth’?

AI DYNOL YW PLANT?

Taro –

- Cyfreithloni trais
- Cadarnhau pan fo rhywbeth yn wirioneddol bwysig, mae'n cyfiawnhau/cyfreithloni taro rhywun
- Haeru bod gan berson mewn awdurdod yr hawl i daro
- Dweud bod pwer yn caniatáu a chyfiawnhau taro
- Sefydlu cysylltiad rhwng cariad a tharo, cariad a thrais
- Gwadu urddas dynol i unigolion oherwydd eu babandod/ieuenctid, oedran a statws

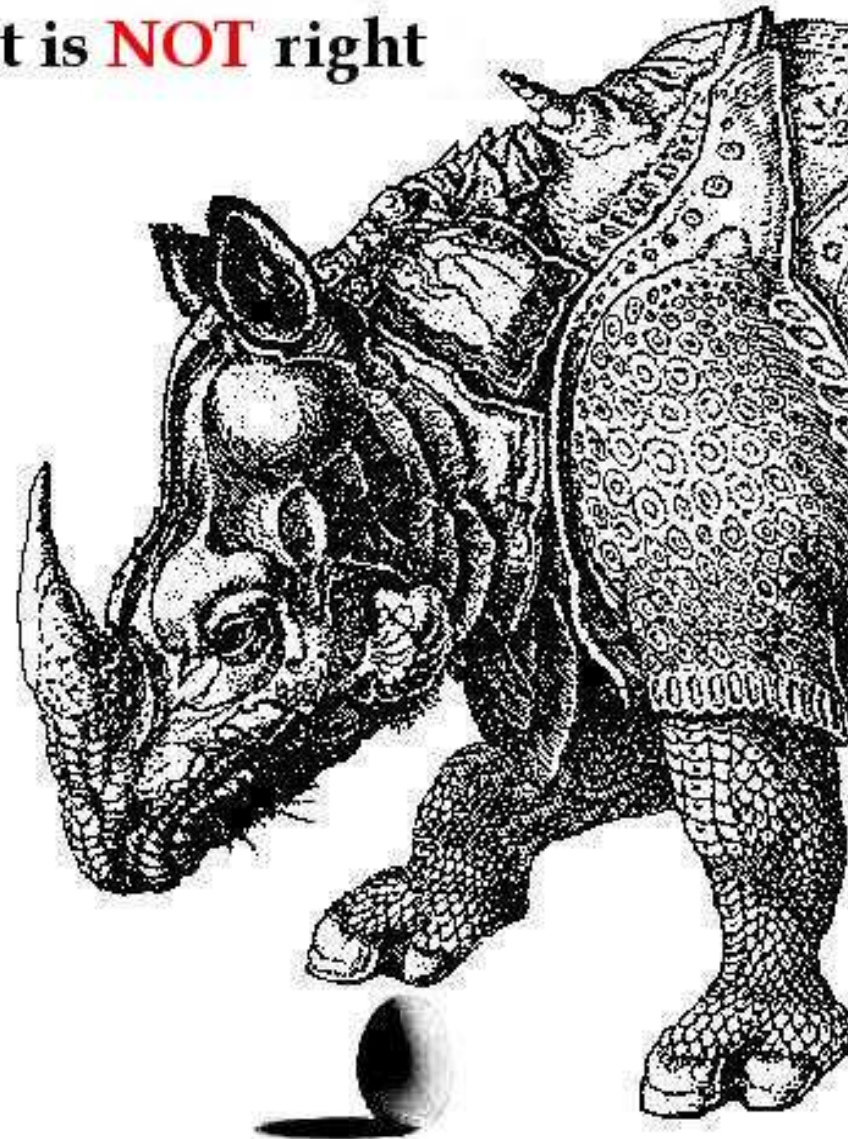
ARE CHILDREN HUMAN?

Y wladwriaeth yn awdurdodi 'hawl' rhieni i daro -

- Gwadu amddiffyniad i blant sy'n ymestyn i rai wedi'u cyhuddo gan y wladwriaeth o droseddau disgyblu
- Plant heb y cyfle i gael amddiffyniad gan gynnwys tegwch trefniadol a gwirioneddol – fel yr hawl i gael eu clywed
- Cadarnhau'r ddealltwriaeth nad oes hawl gan blant i gael statws 'dynol'

might is **NOT** right

Anti-Discrimination Commission Tasmania, Annual Report 2002-2003

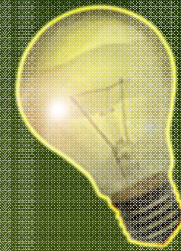
AI DYNOL YW PLANT?

The only purpose for which power can be rightfully exercised over any member of a civilised community, against his will, is to prevent harm to others. His own good, either physical or moral, is not sufficient warrant.

[John Stuart Mill](#)

AI DYNOL YW PLANT?

The ultimate test of a moral society is the kind of world that it leaves to its children.

[Dietrich Bonhoeffer](#)

AI DYNOL YW PLANT?

Mae bodolaeth esgus cyfreithiol i daro plant:

yn cefnogi syniadau sy'n cadarnhau'r esgusodion diwylliannol, cymdeithasol a phartiarchaidd dros daro menywod ;

yn tanseilio'r gwir ei bod hi'n anghywir ac anghyfreithlon i daro menywod;

yn cefnogi'r syniad bod cyfiawnhad dros daro rhywun, pan fo rhywbeth yn bwysig mae'n 'iawn', bod cyfiawnhad dros daro i 'ddatrys' problemau, bob gan bobl 'mewn awdurdod' yr hawl i daro, a bod taro yn gysylltiedig â 'chariad'.

AI DYNOL YW PLANT?

Mae bodolaeth esgus dros daro plant yn hyrwyddo'r syniad mai teclyn yw plentyn, bod rhywun yn 'berchen' ar blentyn ac mai eiddo yw plentyn.

Wrth adleisio'r safbwynt traddodiadol mai eiddo yw menywod, mae hyn yn parhau i gefnogi'r syniadau cymdeithasol-ddiwylliannol o fenywod fel teclynnau, bod rhywun yn 'berchen' ar fenywod ac mai eiddo ydynt.

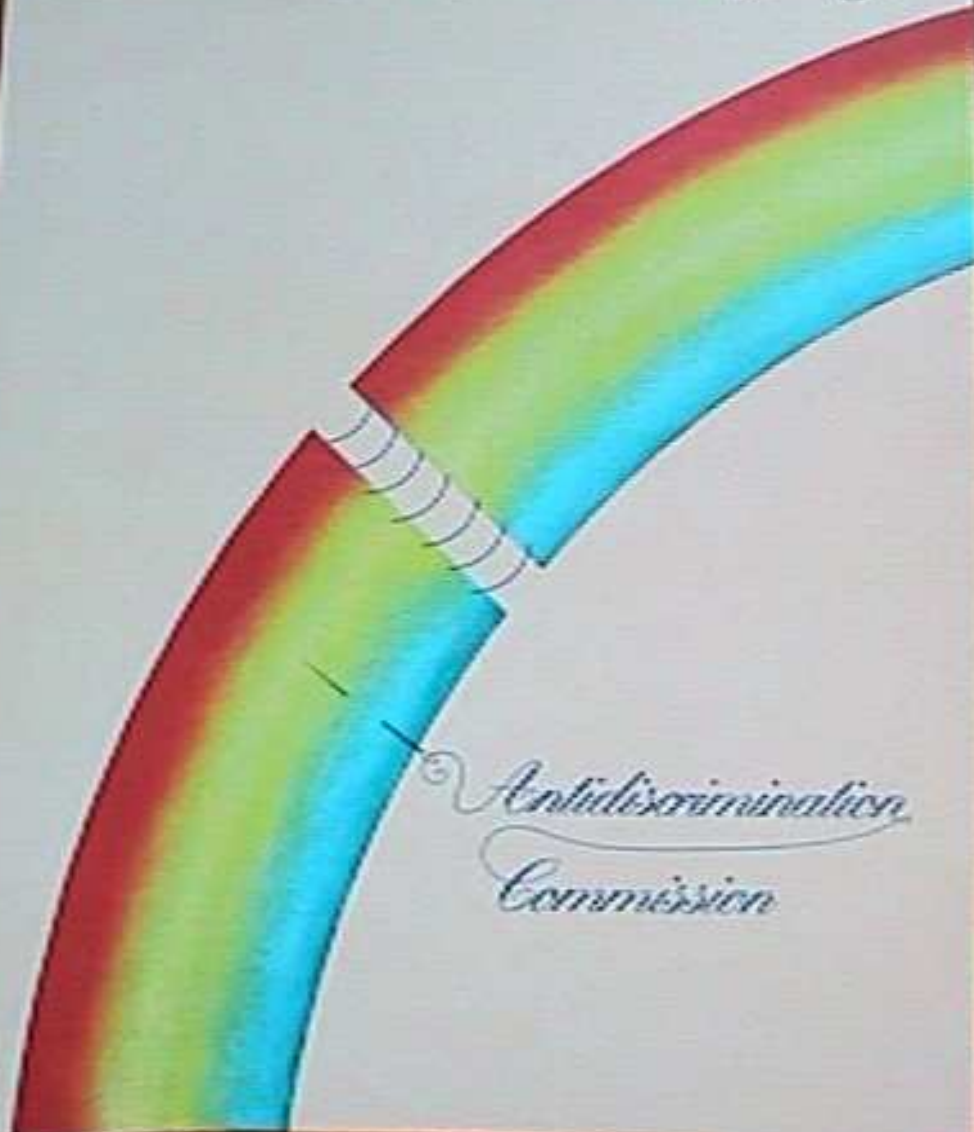
AI DYNOL YW PLANT?

Y prawf ar ein cyfer ni heddiw, yw pa fath o fyd mae cymdeithas foesol yn ei ddarparu i blant fyw ynddo, y funud hon, yn gyhoeddus ac yn breifat.

Ni allwn ni fel cymdeithas foesol dderbyn yr hyn a wneir i blant yn breifat na allwn gefnogi ei wneud yn gyhoeddus neu'n breifat i'r rhai sy'n dianc drwy wneud dim mwy na thyfu i fyny.

The Thread of Right a Theme for Life

*Antidiscrimination
Commission*

Anti-Discrimination Commission, Tasmania, Annual Report 2000-2001

AI DYNOL YW PLANT?

COSB GORFFOROL
FEL MATER HAWLIAU DYNOL

Dr Jocelyne A. Scutt
Bargyfreithiwr a Chyfreithiwr Hawliau Dynol
Cymrawd Gwadd, Lucy Cavendish College,
Prifysgol Caergrawnt

JAS© Awst 2011